

ISSN 1899-2064

Dialogi Biblioteczne

**BIULETYN PEDAGOGICZNEJ BIBLIOTEKI WOJEWÓDZKIEJ
IM. JÓZEFA LOMPY W KATOWICACH**

2015, nr 2(16)

Śląskie.
Pozytywna energia

Adres redakcji: Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. J. Lompy
ul. kard. S. Wyszyńskiego 7
40-132 Katowice
tel. (32) 258-38-38

e-mail: **dialogi.biblioteczne@pbw.katowice.pl**

Internet: **www.pbw.katowice.pl**

Wydawca: Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
im. J. Lompy w Katowicach

Zespół redakcyjny: dr Anna Marcol – redaktor naczelny;
mgr Katarzyna Herich – zastępca redaktora naczelnego;
mgr Barbara Michałek – korekta; mgr Anna Musiał – pomoc techniczna

SPIS TREŚCI

OD REDAKCJI	5
Z ŻYCIA BIBLIOTEKI	6
Anna Marcol „Człowiek potrzebuje korzeni i skrzydeł. Rok Pamięci Ofiar Tragedii Górnośląskiej 1945”. Sprawozdanie z konferencji regionalnej	6
Anna Musiał, Aleksandra Zielińska Kampania „Zaczytani” – zbiórka książek dla dzieci	8
PLACÓWKI OŚWIATOWE W REGIONIE	11
Marta Jachimowska, Beata Szymura Biblioteki szkolne rządzą! Obchody Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych 2015 w Bibliotece Zespołu Szkół Sportowych nr 1 w Chorzowie	11
Z PRAKTYKI NAUCZYCIELA BIBLIOTEKARZA	14
Barbara Michalek Od klasycznej baśni do fantasy. Co warto polecić młodemu czytelnikowi?	14
Barbara Michalek „Spotkajmy się w sieci”. O blogu Wydziału Informacji Bibliograficznej	18
SIECIOW@NIE	21
<i>Padlet – sposób na wirtualną tablicę</i> (oprac. Anna Marcol)	21
KOMUNIKATY	25
Mariola Stenka, Janusz Piper Wielka Liga Czytelników zaprasza do współpracy	25
Magdalena Brewczyńska, Mateusz Paradowski, Anna Marcol „Przystanek Czytanie”. Ogólnopolska sieć online	27
Z RELACJI UCZESTNIKA	29
Barbara Czechowicz „Sezamie otwórz się”. Dziecko w świecie sztuki	29
Bogna Kozioł „Nauczanie Świętego Jana Pawła II w edukacji i bibliotece”. Komunikat z seminarium	32
Barbara Czechowicz Szkoły promujące zalecenia Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem	33
BIBLIOTEKA POLECA	36
<i>Promocja i public relations w oświacie</i> (oprac. Anna Marcol)	36

INFORMACJE DLA AUTORÓW

Redakcja przyjmuje do druku materiały o treści popularnonaukowej, związane z pracą dydaktyczną nauczycieli bibliotekarzy, które są wynikiem oryginalnej twórczości, nie naruszają praw osób trzecich i nie zostały wcześniej opublikowane lub skierowane do druku.

Objętość tekstu nie powinna przekraczać 4 stron maszynopisu A4. Do tekstu Autor powinien dołączyć krótką notatkę o sobie, adres do korespondencji, adres e-mail.

Zastrzegamy sobie prawo do skracania i redagowania tekstów. Nie zamówionych materiałów Redakcja nie zwraca.

Poglądy zawarte w artykułach są osobistymi przekonaniem Autorów i nie zawsze pokrywają się z opiniami Redakcji.

OD REDAKCJI

Szanowni Czytelnicy, drodzy Nauczyciele Bibliotekarze!

Rok 2015 upłynął nam pod znakiem wielu rocznic i obchodów. Duże znaczenie dla naszego środowiska miały działania na rzecz promocji czytelnictwa, którego rozwijanie stało się także jednym z czterech kierunków polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2015/2016. Na łamach „Dialogów” publikujemy wiele materiałów nawiązujących do tego tematu – wykaz proponowanych lektur, które warto polecić młodemu czytelnikowi, pomysły na promocję książek za pomocą Internetu (blog, wirtualna tablica), komunikaty z działań podejmowanych przez biblioteki szkolne i pedagogiczne oraz zaproszenia do współpracy.

Numer uzupełniają relacje z wybranych inicjatyw Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. J. Lompy w Katowicach, sprawozdania z konferencji adresowanych do bibliotekarzy i środowisk oświatowych oraz omówienia polecanych lektur.

Serdecznie dziękujemy wszystkim Autorom, którzy przyczynili się do powstania tego numeru.

Życząc Państwu wielu inspiracji w Nowym Roku, zachęcamy do przedsięwziętej lektury.

Redakcja

Z ŻYCIA BIBLIOTEKI

Anna Marcol*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach***„CZŁOWIEK POTRZEBUJE KORZENI I SKRZYDEŁ. ROK PAMIĘCI
OFIAR TRAGEDII GÓRNOŚLĄSKIEJ 1945”
SPRAWOZDANIE Z V KONFERENCJI REGIONALNEJ**

Dramat ludności cywilnej Górnego Śląska, który rozegrał się po wkroczeniu Armii Czerwonej – temat przez lata przemilczany, słabo obecny w oficjalnym nauczaniu historii. Jego popularyzacji sprzyja Rok Pamięci Ofiar Tragedii Górnośląskiej 1945, ogłoszony przez Sejmik Województwa Śląskiego. W tematykę obchodów wpisała się V konferencja z cyklu *Człowiek potrzebuje korzeni i skrzydeł*, której celem było przypomnienie tych tragicznych wydarzeń – czasu nowej okupacji i terroru oraz zachęcenie nauczycieli, bibliotekarzy i regionalistów do podejmowania tego tematu z uczniami.

Konferencja odbyła się 17 września 2015 roku w nowym budynku Muzeum Śląskiego w Katowicach, które wspólnie z Pedagogiczną Biblioteką Wojewódzką im. Józefa Lompy w Katowicach oraz Regionalnym Ośrodkiem Metodyczno-Edukacyjnym *Metis* w Katowicach podjęło się jej organizacji. Program konferencji był podzielony na dwie części, podczas których głos zabierali badacze i przedstawiciele instytucji zajmujących się zachowaniem pamięci o Tragedii Górnośląskiej dla przyszłych pokoleń.

Wykład inauguracyjny wygłosił prof. zw. dr hab. Ryszard Kaczmarek – zastępca dyrektora ds. Instytutu Badań Regionalnych Biblioteki Śląskiej w Katowicach, który omówił dramat Górnoślązaków w kontekście historii Europy Środkowo-Wschodniej (*Śląska tragedia czy tragedia Europy? Skutki wkroczenia Armii Czerwonej do Europy Środkowo-Wschodniej w latach 1944-1945*). W pierwszej części konferencji wystąpił również Jakub Zorzycki – kierownik Centrum Dokumentacji Deportacji Górnoślązaków do ZSRR w 1945 roku w Radzionkowie, który przybliżył jego genezę i charakter działalności. CDDG znajduje się w budynku byłego dworca kolejowego, który został wyremontowany i odrestaurowany na potrzeby stałej ekspozycji. Znajdujące się w nim eksponaty to przedmioty przywiezione z zesłania oraz liczne dokumenty związane z deportacjami (oryginały lub ich kopie). Kolekcję uzupełniają publikacje, artykuły, wyniki prac badawczych oraz materiały dydaktyczne związane z wywózkami. Na uwagę zasługuje multimedialny charakter wystawy, który sprzyja

prowadzonym na terenie Centrum zajęciom edukacyjnym. J. Zorzycki zachęcał do jego odwiedzin – indywidualnie oraz w ramach szkolnych wycieczek.

Drugą część konferencji rozpoczęto projekcją filmu dokumentalnego *Deportacje*, w reżyserii Aleksandry Fudali. Film wprowadził zgromadzonych w tematykę wystąpienia dr. Dariusza Węgrzyna z Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach, który przybliżył założenia i realizację projektu badawczego *Deportacje mieszkańców Górnego Śląska do ZSRR w 1945 roku*. Prelegent przypomniał, że Tragedia Górnego Śląska w czasach PRL – z oczywistych względów – nie pojawiała się w dyskursie publicznym oraz badaniach historycznych, trwała jednak w pamięci społecznej rdzennych mieszkańców regionu. Dopiero po przemianach społeczno-politycznych zaczęły się pojawiać pierwsze artykuły publicystyczne i prace naukowe poświęcone temu zagadnieniu. Poważniejsze badania historyczne podjęto w latach 90. XX wieku. W początkach pierwszej dekady nowego stulecia utworzono katowicki oddział IPN, dla którego tematyka deportacji stała się jednym z najistotniejszych problemów badawczych – w latach 2002-2004 poświęcono jej specjalną wystawę, opracowano tekę edukacyjną, przygotowano konferencję naukową, a referaty zamieszczono w materiałach pokonferencyjnych. Do stałych projektów Instytutu należy lista osobowa deportowanych, której celem jest ustalenie personaliów i faktycznej liczby osób wywiezionych do ZSRR. Badacz wspomniał także o najnowszych publikacjach poświęconych deportacjom. Jedną z nich jest obszerny tom *Wywózka*, stanowiący pokłosie międzynarodowej konferencji *Internowania – deportacje – produktywizacja. Mieszkańcy Górnego Śląska w systemie obozowym GUPWI NKWD 1945–1956*, która odbyła się w marcu 2013 roku.

Materiały adresowane do nauczycieli, opracowane przez Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach, przybliżyła dr Kornelia Banaś. Szczególną uwagę zwróciła na nową tekę edukacyjną, zatytułowaną *Tragedia w cieniu wyzwolenia. Górny Śląsk w 1945 roku*, która – poza krótkim wprowadzeniem – zawiera: scenariusze lekcji, relacje ofiar, opracowania historyków, mapy Górnego Śląska w latach 1922-1951, unikatowe materiały ikonograficzne, słownik pojęć oraz płytę z filmem *Deportacje*. Materiały te można wykorzystać w ramach lekcji historii, wiedzy o społeczeństwie, godzin wychowawczych oraz wielu innych zajęć. Trafiły one w ręce wszystkich uczestników konferencji, razem z najnowszą ofertą edukacyjną Biura.

W konferencji uczestniczyło ok. 120 osób, wśród których dominowali nauczyciele, bibliotekarze, regionaliści i uczniowie. Po części konferencyjnej udali się na zwiedzanie wystawy *Światło historii. Górny Śląsk na przestrzeni dziejów*, do obejrzenia której zaprosił jej kurator – Jarosław Racięski. Możliwość bezpłatnego zapoznania się z ekspozycją stanowiła dodatkową atrakcję programu.

Dr Anna Marcol – nauczyciel bibliotekarz, PBW w Katowicach.

Anna Musiał, Aleksandra Zielińska

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

KAMPANIA „ZACZYTANI” – ZBIÓRKA KSIĄŻEK DLA DZIECI

Zaczytani – „*oddaj książkę, stwórz bibliotekę, zainspiruj innych*” – to ogólnopolska kampania społeczna, dzięki której w szpitalach, domach dziecka, hospicjach tworzone są biblioteki z wartościowymi książkami dla dzieci i młodzieży.

Utworzona w sierpniu 2011 roku Fundacja Rozwój z Brzegu miała na celu realizację zadań na rzecz lokalnej społeczności w takich dziedzinach, jak: kultura, sport, ekologia, edukacja i profilaktyka społeczna. Fundacja przeprowadziła szereg badań, dzięki którym wyłoniono kilkadziesiąt szpitali, gdzie dostarczenie książek oraz pomoc w organizacji bibliotek była niezbędna. Dążeniem Fundacji i wszystkich pomagających jest rozszerzanie inicjatywy społecznej, stworzenie jak największej liczby miejsc, gdzie mali pacjenci dzięki interesującej lekturze będą mogli zapomnieć o chorobie oraz odizolowaniu od rodziny i kolegów.

Projekt „Zaczytani” promuje czytelnictwo w oparciu o idee swobodnego dostępu do literatury. Poprzez działania własne, zaangażowanie wydawnictw oraz osób

prywatnych, Fundacja Rozwój z Brzegu pragnie stale dostarczać książki do placówek leczniczych w całej Polsce. Dlatego już na początku kampanii konieczna była pomoc w gromadzeniu darów na terenie całej Polski. Punktami zbiorów zostały między innymi biblioteki, przedszkola, szkoły, gimnazja, klubokawiarnie, galerie handlowe, urzędy.

Nasza placówka również chciała wnieść radość w życie młodych pacjentów polskich szpitali. Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. J. Lompy w Katowicach przystąpiła do akcji we wrześniu 2013 roku, stając się punktem zbiórki dla Fundacji. Przygotowaliśmy materiały promujące kampanię oraz podziękowania. Następnie rozśleliśmy informacje do szkół, przedszkoli oraz domów kultury działających w Katowicach i okolicach. W rezultacie nawiązaliśmy współpracę z placówkami, które dołączyły się do akcji i rozpoczęły zbiórkę książek.

Były to: Miejskie Przedszkole nr 14 w Katowicach, Przedszkole nr 16 z Oddziałami Integracyjnymi w Mysłowicach, Miejskie Przedszkole nr 17 w Mysłowicach, Miejskie Przedszkole nr 20 w Katowicach, Miejskie Przedszkole nr 32 w Katowicach, Miejskie Przedszkole nr 46 w Katowicach, Miejskie Przedszkole nr 64 w Katowicach, Niepubliczne Przedszkole Językowe MUNDO MARINO w Katowicach, Zespół Szkolno-Przedszkolny P-13, Szkoła Podstawowa nr 11 w Mikołowie, Szkoła Podstawowa nr 4 im. Mikołaja Kopernika w Bytomiu, Szkoła Podstawowa nr 1 im. Heleny i Ignacego Fików w Mysłowicach, Szkoła Podstawowa nr 12 im. Ignacego Jana Paderewskiego w Katowicach, Szkoła Podstawowa nr 20 w Dąbrowie Górniczej, Szkoła Podstawowa nr 59 im. Jana Matejki w Katowicach, Gimnazjum nr 7

im. Henryka Sienkiewicza w Sosnowcu, I Liceum Ogólnokształcące im. Króla Jana III Sobieskiego w Piekarach Śląskich, Zespół Katolickich Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Katowicach, Zespół Szkół Budowlanych im. Powstańców Śląskich w Katowicach, Zespół Szkół Integracyjnych nr 1 im. Roberta Oszka w Katowicach, Zespół Szkół nr 4 im. Tomasza Klenczara w Katowicach, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych „Cogito” w Siemianowicach Śląskich, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. J. Lompy w Katowicach – Filia w Pszczynie.

W efekcie do końca czerwca 2014 roku w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. J. Lompy zebrano 3072 książki, które następnie zostały przekazane Fundacji.

Fundacja Brzeg utworzyła biblioteki w szpitalnych oddziałach dziecięcych również na terenie województwa śląskiego. Dzieci podczas pobytu w szpitalach nie tylko wypożyczają książki, ale jedną, wybraną przez siebie, mogą zabrać do domu. Otwarcie każdej biblioteki łączy się z akcją edukacyjną promującą czytelnictwo oraz nawyk codziennego czytania.

Osoby ze świata muzyki, teatru i filmu czytają małym pacjentom. Lista ambasadatorów akcji przez kilka lat znacząco się zwiększyła.

W roku szkolnym 2014/2015 zebraliśmy 2530 książek. Mamy nadzieję, że w tym roku szkolnym nasza zbiórka przyniesie jeszcze lepsze efekty. Fundacja na swojej nowej stronie internetowej www.zaczytani.org deklaruje chęć utworzenia bibliotek wszędzie tam, gdzie książki są potrzebne. Podkreśla również zamiar szerzenia czytelnictwa polskiej literatury nawet poza granicami naszego kraju. Chcemy nadal uczestniczyć w realizacji tak istotnej misji. Każdy może przekazać do wypożyczalni PBW w Katowicach dary książkowe. Ważne, aby były one w dobrym stanie oraz dostosowane do potrzeb dzieci i młodzieży. Wspólnie możemy wyczarować uśmiech na buziach młodych czytelników.

*Tekst i fotografie – koordynatorzy akcji
w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach:*

Mgr Anna Musiał – nauczyciel bibliotekarz,
pracownia komputerowa PBW w Katowicach.

Mgr Aleksandra Zielińska – nauczyciel bibliotekarz,
Wydział Gromadzenia Zbiorów PBW w Katowicach.

PLACÓWKI OŚWIATOWE W REGIONIE

Marta Jachimowska, Beata Szymura

Zespół Szkół Sportowych nr 1 im. Janusza Kusocińskiego w Chorzowie

BIBLIOTEKI SZKOLNE RZĄDZĄ!

OBCHODY MIĘDZYNARODOWEGO MIESIĄCA BIBLIOTEK SZKOLNYCH 2015 W BIBLIOTECE ZESPOŁU SZKÓŁ SPORTOWYCH NR 1 W CHORZOWIE

W październiku obchodzimy Międzynarodowy Miesiąc Bibliotek Szkolnych, który został ustanowiony przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Bibliotekarstwa Szkolnego¹. Celem święta jest zwrócenie uwagi na ogromną rolę bibliotek w życiu szkoły, w nauce i rozwijaniu zainteresowań czytelniczych, promocja zasobów biblioteki szkolnej oraz informacja o różnorodności działań podejmowanych przez nauczycieli bibliotekarzy. Hasło tegorocznych obchodów brzmiało: *Biblioteki szkolne rządzą!* Zdanie to można traktować z lekkim przymrużeniem oka, jednak uświadamia ono, jak ważne i potrzebne w życiu szkoły są biblioteki.

Międzynarodowy Miesiąc Bibliotek Szkolnych to doskonała okazja, by udać się do klas lekcyjnych na godzinę wychowawczą czy języka polskiego i porozmawiać z uczniami o książkach. Już od wielu lat w październiku prowadzimy Rajd Czytelniczy w klasach 1-3 szkoły podstawowej. Podczas zajęć poznajemy gusta czytelnicze najmłodszych, przypominamy zasady korzystania z biblioteki szkolnej, staramy się przekazać, jak wielką wartością jest czytanie. Propagujemy też idee głośnego czytania poprzez odczytanie fragmentów z książek czy opowiadań dla dzieci. Staramy się, by biblioteka była w szkole widoczna.

W tym roku realizowałyśmy w klasach 1-3 szkoły podstawowej program *Czytam sobie w bibliotece*, który został opracowany przez Centrum Edukacji Obywatel-

---

¹ Zob. *Międzynarodowe Stowarzyszenie Bibliotekarstwa Szkolnego* [on-line]. Dostęp: https://pl.wikipedia.org/wiki/Mi%C4%99dzynarodowe_Stowarzyszenie_Bibliotekarstwa_Szkolnego [05.11.2015].

skiej, a jego celem jest promocja czytelnictwa wśród dzieci w wieku od 5 do 8 lat. Program obejmuje 900 bibliotek szkolnych i publicznych w całej Polsce. Spośród bibliotek chorzowskich tylko nasza biblioteka uczestniczy w realizacji tego programu. W efekcie otrzymałyśmy 9 książek z serii *Czytam sobie* wydawnictwa Egmont, gotowe scenariusze do pracy z dziećmi oraz materiały promocyjne. Księgozbiór biblioteki szkolnej został zasilony nowymi tytułami, a my otrzymałyśmy gotowe materiały oraz wzbogaciłyśmy wiedzę o sposobach prowadzenia zajęć animacyjnych z zakresu literatury².

Atmosfera zajęć była wyjątkowa. Dzieci bardzo angażowały się w usłyszany tekst, odpowiadały na pytania, chętnie brały udział w przydzielonych im zadaniach. Tropienie zwierząt za pomocą śladów, tworzenie ufoludka z surowców wtórnych, pakowanie się do podróży czy układanie zaklęć, to tylko niektóre z proponowanych przez nas zabaw, opartych o scenariusze akcji *Czytam sobie w bibliotece*. Jesteśmy przekonane, że dzięki tym zajęciom uczniowie najmłodszych klas zaczną kojarzyć czytanie z przyjemnością.

Nasze działania nie ograniczały się tylko do najmłodszych uczniów szkoły. Aby zachęcić gimnazjalistów do czytania oraz pokazać im, że nasza biblioteka ciągle się rozwija i zmienia, w klasach pierwszych zorganizowałyśmy *Rozmowy o czytaniu w gimnazjum*.

Podczas lekcji dyskutowano o korzyściach, jakie daje czytanie, nowych technologiach i możliwościach czytania tekstu, pokazywałyśmy nowe serie dla młodzieży oraz dowiadywałyśmy się, jakie są obecne gusta czytelnicze młodych ludzi. Po tego typu zajęciach nowi uczniowie chętniej przychodzą do biblioteki, bo wiedzą już, że jest to miejsce przyjazne i otwarte na zmiany.

Jak co roku, zachęcałyśmy także gimnazjalistów do wzięcia udziału w konkursie pięknego czytania. Tym razem uczniowie czytali fragment *Lalki* Bolesława Prusa. W ten sposób nasza biblioteka włączyła się w ogólnopolską akcję Narodowego Czytania, której patronuje Prezydent RP. Uczniowie bardzo dobrze przygotowali się do konkursu, którego głównym celem była popularyzacja starannej, głośnej lektury, rozumianej jako jeden z możliwych sposobów interpretacji tekstu.

W październiku, w ramach współpracy z Miejską Biblioteką Publiczną w Chorzowie – Filią nr 2, gimnazjaliści wzięli udział w prelekcji *Sagi o Islandczykach*:

² Zob. *Czytam sobie w bibliotece* [on-line]. Dostęp: <http://www.ceo.org.pl/pl/czytamsobie/opis-projektu> [05.11.2015].

1000 lat temu i dziś, zorganizowanej przez Uniwersytet Śląski z okazji Nordaliów. Nordalia to festiwal odbywający się co roku w kilku śląskich miastach. Jego idea jest przybliżenie i zaprezentowanie kultury krajów nordyckich – ich historii, literatury, muzyki czy dorobku filmowego³. Prelegentami byli Aleksandra Jochymek i Grzegorz Bartusik. Młodzież zapoznała się z ciekawą historią Islandii i dowiedziała się, co to jest saga.

Warto tutaj również wspomnieć o obchodzonym 16 października Dniu Papie-skim. Z okazji 37. rocznicy wyboru Karola Wojtyły na papieża oraz Roku Świętego Jana Pawła II, zorganizowałyśmy w auli naszej szkoły specjalną lekcję dla najmłod-szych uczniów, podczas której zapoznałyśmy dzieci z biografią świętego oraz wy-emitowałyśmy film rysunkowy *Jan Paweł II. Historia Papieża Polaka*. W bibliotece szkolnej przygotowaliśmy natomiast wystawę poświęconą Janowi Pawłowi II. Moż-na było zapoznać się zarówno z książkami o papieżu, jak i dziełami świętego, zdję-ciami, anegdotami oraz wspomnieniami z pielgrzymek.

Inicjatywy podjęte z okazji Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych przynoszą pozytywne efekty. Niektóre dzieci każdą przerwę spędzają w kąci-ku malucha, przeglądają i czytają książki, wybierają pozycje do wypożyczenia. Dzięki zaję-ciom w gimnazjum, młodzież dowiaduje się, że ma wpływ na kształtowanie księgo-zbioru biblioteki, że dzięki wolnemu dostępowi do półek można samodzielnie doko-nać wyboru interesującej lektury. Przez cały rok szkolny staramy się, by biblioteka była w szkole widoczna. W październiku mamy okazję zintensyfikować nasze dzia-łania. Cieszymy się, że święto bibliotek szkolnych przypada akurat w tym miesiącu, ponieważ korzyści z podjętych inicjatyw procentują później przez cały rok szkolny.

Tekst i fotografie:

*mgr Marta Jachimowska, mgr Beata Szymura – nauczyciele bibliotekarze,
ZSS nr 1 w Chorzowie.*

---

³ Zob. *Miejska Biblioteka Publiczna w Katowicach. 14. Festiwal Nordalia 12-29 października 2015 r.* [on-line]. Dostęp: <http://www.mbp.katowice.pl/index.php?menu=imprezy&strona=kalendarium&id=2015&impreza=nordalia2015> [05.11.2015].

Z PRAKTYKI NAUCZYCIELA BIBLIOTEKARZA

Barbara Michałek*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach***OD KLASYCZNEJ BAŚNI DO FANTASY
CO WARTO POLECIEĆ MŁODEMU CZYTELNIKOWI?**

Niedawno pisaliśmy propozycje do ministerialnego programu *Książki naszych marzeń*. W październiku poznaliśmy szczegóły *Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa* na najbliższe lata. Mamy nadzieję, że dobry klimat wokół czytelnictwa będzie trwał. Nauczyciele bibliotekarze niektórych szkół, głównie podstawowych, zwrócili się do nas z prośbą o sugestie dotyczące zakupu nowości do bibliotek. Ponieważ pytania dotyczyły I i II etapu edukacyjnego, chcemy się podzielić efektami naszych przemyśleń. Co zatem można – w miarę możliwości finansowych! – zakupić i polecić uczniom?

Książki dla uczniów klas 1-3:

Zawsze chętnie są czytane wszystkie ładnie ilustrowane wydania znanych wierszyków (Jana Brzechwy, Juliana Tuwima, Ewy Szelburg-Zarembiny) oraz bajek (*Kopciuszek*, *Czerwony Kapturek*, *Kot w butach* i inne). Można zwrócić uwagę na serię „Czytam sobie” (wyd. Egmont), twórczość Małgorzaty Strzałkowskiej, cykl o *Hani Humorek* Megan McDonald czy *Panu Kuleczce* Wojciecha Widłaka.

Dzieci lubią historie o zwierzętach. Warto zainteresować je książkami wydawnictwa „Zakamarki” o *Mamie Mu*, o *Pomelo* tekst Ramona Bădescu, ilustracje Benjamin Chaud, czy *żółwiu Franklinie* Paulette Bourgeois, *Kocimi historiami* Tomasza Trojanowskiego, *Kliniką pod Bolilapką* Liliany Fabisińskiej, *Dziwnymi zwierzętami* Lotty Olsson. Także „klasyką”, np. *Przygodami Filonka Bezogonka* Gösty Knutssona.

Książki dla uczniów klas 4-6:

Polecamy Jarosława Mikołajewskiego (pisze także dla dorosłych!), Grzegorza Kasdepke, Barbarę Gawryluk, Dorotę Terakowską, Ewę Nowacką, wspaniały cykl o *Mikołajku* Jeana-Jacquesa Sempé i René Goscinny’ego, *Zosię z ulicy Kociej* Agnieszki Tyszki, *Dynastię Miziołków* i inne pozycje Joanny Olech.

Dzieci chętnie czytają – przetestowałyśmy to na zajęciach w Wydziale Informacji Bibliograficznej! – Roalda Dahla (*Charlie i fabryka czekolady*, *Matylda*, *Wiedź-*

my), Alfreda Szklarskiego, Adama Bahdaja oraz Juliusza Verne'a. Tak! Uczniowie szkoły podstawowej dokładnie przeczytali dwutomową *Tajemniczą wyspę*, co ujawnił test wiedzy! Można też polecić – głównie chłopcom – *Dwa lata wakacji* i *Piętnastoletniego kapitana*.

Z wypowiedzi uczniów wynika, że bardzo lubią *Koszmarne Karolka* Francesco Simon, *Zezię*, *Gilera i Oczaka* Agnieszki Chylińskiej, *Piątkę z Zakątka* Krystyny Drzewieckiej oraz *Harry'ego Pottera* Joanne K. Rowling. Tę ostatnią pozycję każda biblioteka szkolna z pewnością już posiada!

Zatem co jeszcze? Książki o *Misiu i Tygrysku* Janoscha (Horsta Eckerta), *Wakacje z Cynamonem* i inne pozycje Ewy Marii Letki, *Dawca* Loisa Lowry'ego, *Yellow Bahama w prążki* Ewy Nowak, *8+2 i ciężarówka* Anne-Cathariny Vestly, *Seria Niefortunnych Zdarzeń* Lemony'ego Snicketa.

Cykle i serie wskazywane przez młodych czytelników oraz te, które mogą ich szczególnie zainteresować: o *Eragonie* Christophera Paoliniego, o *Percym Jacksonie* (i bogach olimpijskich) Ricka Riordana, o *Artemisie Fowlu* Eoina Colfera, o *Amorze* (np. *Amor z ulicy Rozkosznej*) Liliany Fabisińskiej, *Magiczne drzewo* Andrzeja Maleszki, *Felix, Net i Nika* Rafała Kosika, *Dziennik cwaniaczka* Jeffa Kinney'a, *Kroniki Archeo* Agnieszki Stelmaszczyk, *Zwiadowcy* Johna Flanagana, *Baśniobór* Brandona Mulla, *Martynka* Gilberta Delahaye (i innych).

Oczywiście, trylogie: *Mroczne materie* Philipa Pullmana, *A wszystko przez faraona*, *Sfinks w (o)blędzie* oraz *Koty pustyni* Jacka Dubois. Także te z elementami grozy, np. *Kruczy dwór* Geoffrey'a Huntingtona.

Nie zapominajmy o klasyce. Zawsze warto polecić Roberta Louisa Stevensona (*Wyspa skarbów*), Ericha Kästnera (*Emil i detektywi*), Edmunda Niziurskiego, Tove Jansson, Astrid Lindgren, Adama Bahdaja, Marka Twaina, Hannę Ożogowską, Marię Krüger czy książki z dawnej serii „Klub siedmiu przygód”. W Internecie jest pełna lista tych pozycji: <http://www.biblionetka.pl/bookSerie.aspx?id=1503>.

Dla miłośników literatury popularnonaukowej polecamy książki Aleksandry i Daniela Mizielińskich. A dla miłośników poezji – wierszyki Agnieszki Frączek.

Przed dokonaniem zakupów warto przeglądać oferty na stronach internetowych wydawnictw proponujących literaturę dziecięcą i młodzieżową, np.:

- „Zakamarki” (wydają głównie literaturę skandynawską)
– <http://www.zakamarki.pl/> (dla młodszych dzieci),
- „Zielona Sowa” – www.zielonasowa.pl,
- „Egmont” – www.egmont.pl (dla młodszych dzieci),
- „Media Rodzina” – <http://www.mediarodzina.pl/>,
- „Nasza Księgarnia” – <http://nk.com.pl/>,
- „Literatura” – <http://www.wyd-literatura.com.pl/>,
- „Dwie Siostry” – <http://www.wydawnictwodwiesiostry.pl/>.

Jeśli chcemy zapoznać się z recenzjami książek, pamiętajmy o serwisie „BiblioNETka” – www.biblionetka.pl oraz czasopismach: miesięczniku „Poradnik Bibliotekarza” (w nim kwartalna wkładka: „Świat książki dziecięcej”) oraz kwartalnikach „Guliwer” i „Ryms” (także www.ryms.pl).

I wreszcie książki i artykuły... o książkach dla dzieci i młodzieży. Wszystkie (wymienione niżej w zestawieniu bibliograficznym) mamy w zbiorach biblioteki:

Książki

1. Dziecięce spotkania z literaturą / Joanna Papuzińska. - Warszawa : Wydawnictwo Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej, 2007. - 201 s. ; 23 cm. - ISBN 978-83-88581-28-1
2. Dziecko, rodzina, biblioteka : materiały z konferencji ogólnopolskiej, Zielona Góra 18-19 września 2001 r. / [red. Jadwiga Chruścińska, Ewa Kubisz]. - Warszawa : Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej, 2002. - 64 s. : il. ; 21 cm. - (Warsztaty Dydaktyczne ; 4)
3. Książka i młody czytelnik : zbliżenia, oddalenia, dialogi ; studia i szkice / Grzegorz Leszczyński, Michał Zajac. - Warszawa : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 2013. - 288 s. ; 21 cm. - ISBN 978-83-64203-09-1
4. Książki pierwsze, książki ostatnie? : literatura dla dzieci i młodzieży wobec wyzwań nowoczesności / Grzegorz Leszczyński. - Warszawa : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 2012. - 184 s. ; 22 cm. - (Nauka, Dydaktyka, Praktyka ; 134) . - ISBN 978-83-61464-54-9
5. Literatura dla dzieci i młodzieży (po roku 1980) / pod red. Krystyny Heskowej-Kwaśniewicz. - Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2008. - 384 s. ; 24 cm. - (Podręczniki i Skrypty Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach ; nr 92). - ISBN 978-83-226-1714-4
6. Literatura i książka dziecięca : słowo - obiegi - konteksty = Children's Book Literature : Word - Cycles - Contexts / Grzegorz Leszczyński. - Warszawa : Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej, 2003. - 230 s. ; 24 cm. - ISBN 83-88581-10-4
7. Oswajanie z kulturą : w kręgu inspiracji folklorystycznych w literaturze dla dzieci i młodzieży / Maria Jazowska-Gumulska. - Kraków : Akademia Pedagogiczna, 2001. - 135 s. ; 21 cm. - (Prace Monograficzne / Akademia Pedagogiczna w Krakowie ; nr 307). - ISBN 83-7271-092-9
8. Po potopie : dziecko, książka i biblioteka w XXI wieku : diagnozy i postulaty : praca zbiorowa / pod red. Danuty Świerczyńskiej-Jelonek, Grzegorza Leszczyńskiego i Michała Zajaca. - Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2008. - 210 s. ; 24 cm. - (Nauka, Dydaktyka, Praktyka ; 101). - ISBN 978-83-89316-81-3
9. Rozwój kontaktów małego dziecka z literaturą : poradnik / Alicja Ungeheuer-Gołąb. - Warszawa : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich ; [Rzeszów] : Uniwersytet Rzeszowski, 2011. - 124 s. ; 21 cm. - (Biblioteki, Dzieci, Młodzież ; 2). - ISBN 978-83-61464-92-1

10. Wychowanie przez czytanie / Irena Koźmińska, Elżbieta Olszewska. - Warszawa : Świat Książki, 2010. - 320 s. : il. ; 21 cm. - ISBN 978-83-247-1842-9
11. Z literackich kręgów dzieciństwa i dojrzewania : studia i szkice / Gertruda Skotnicka. - Wrocław : Bagiński i Synowie, 1994. - 99 s. ; 21 cm. - ISBN 83-86237-65-1
12. Zwierzyniec literacki / Stanisława Niedziela. - Warszawa : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 2014. - 176 s. : il. ; 22 cm. - (Biblioteki, Dzieci, Młodzież; 7). - ISBN 978-83-64203-15-2

Ważne artykuły (poza tymi z czasopism wymienionych wcześniej):

1. Dziewczyna z łukiem i słodkie, zagubione psiaczki; czyli rynek książki dla dzieci i młodzieży w pigułce (na przełomie 2012 i 2013 r.) / Michał Zajac // Poradnik Bibliotekarza. - 2014, nr 3, s. 4-10
2. Kanon książek dla dzieci - pojęcie i sprzeczności / Grzegorz Leszczyński // Polonistyka. - 2006, nr 2, s. 4-11
3. Literatura dla dzieci, czyli wszystko na sprzedaż / Violetta Wróblewska // Polonistyka. - 2006, nr 2, s. 17-22
4. Literatura dziecięca / Jan Czechowski // Życie Szkoły. - 2007, nr 5, s. 5-11
5. Literatura dziecięca w edukacji wczesnoszkolnej : bibliografia w wyborze za lata 2000-2006 / Anna Łojek // Nauczanie Początkowe. - 2006/2007, nr 2, s. 99-102
6. Piękna literatura, piękna edukacja [kanon książek dla dzieci i młodzieży] / oprac. Irena Janowska // Nowe Książki. - 2002, nr 12, s. 80-81
7. Współczesny model książki dla dzieci i młodzieży / Grażyna Szelaąg // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. - 2011, nr 4, s. 32-38

Zamiast aneksu. Serdecznie zapraszamy na spotkania Klubu Interesującej Książki, który funkcjonuje w Wydziale Informacji Bibliograficznej. W jego ramach omawiamy z uczniami szkół podstawowych (choć czekamy także na przedstawicieli innych poziomów nauczania!) książki dostosowane do wieku dzieci. Zazwyczaj spotykamy się z kilkusobową grupą miłośników czytania z jednej szkoły raz w miesiącu. Książkę wskazuje nauczyciel bibliotekarz (biorąc m.in. pod uwagę dostępność pozycji w zbiorach swej biblioteki). Tytuły dotychczas omówione, mogące stać się ewentualną inspiracją, znajdują się w banerze w bocznej kolumnie blogu: <http://www.blogwib.blogspot.com/>. Wszystkich zainteresowanych tą atrakcyjną formą popularyzowania czytelnictwa zapraszamy do nas! Kontakt: bibliografia@pbw.katowice.pl.

*Mgr Barbara Michalek – nauczyciel bibliotekarz,
kierownik Wydziału informacji Bibliograficznej PBW w Katowicach.*

Barbara Michałek

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

„SPOTKAJMY SIĘ W SIECI”**O BLOGU WYDZIAŁU INFORMACJI BIBLIOGRAFICZNEJ**

Zaczęło się niepozornie. Po cichu. Nie był to pierwszy dzień tygodnia, miesiąca czy roku. Ot, zwyczajny poranek. Pierwszy tekst nosił tytuł *Zaczynamy!* A następnie – to już podsumowanie międzyszkolnego konkursu plastycznego, na który napłynęły 593 prace (!) oraz wspomnienie „katarzynek” (jedną, ale pisaną z dużej litery, mamy też w Wydziale). Mowa – a jakże! – o Blogu Wydziału Informacji Bibliograficznej (www.blogwib.blogspot.com).

Nie czekałyśmy długo, by przekonać się, że obawy o to, czy ktokolwiek będzie chciał nas czytać, były bezpodstawne. Do chwili zredagowania tego tekstu na liczniku wyświetliła się piękna cyfra 9500 wejść. Ponadto otrzymałyśmy kilka miłych listów od nauczycieli (także emerytowanych), a znany wykładowca, literaturoznawca, kulturoznawca i medioznawca, prof. dr hab. Dariusz Mirosław Rott, umieścił na swojej oficjalnej stronie internetowej link do naszego blogu (www.chorograf.pl, zakładka: *Przyjazne miejsca!*).

Tworzymy go we dwójkę. Jak doszło do jego powstania? Co na nim umieszczamy? Dla kogo? Pracownica Wydziału, Katarzyna Herich, swobodnie poruszająca się po rozległych przestrzeniach tzw. nowych mediów, wzięła udział w szkoleniu na temat tworzenia blogu. Po to, byśmy miały nowoczesne i łatwo dostępne (dla Użytkownika) narzędzie informowania o naszych pracach oraz do szeroko pojętego popularyzowania czytelnictwa. Przecież nie każdy wie, że w bibliotece pedagogicznej mamy nie tylko... książki z dziedziny pedagogiki! Nie każdy szuka u nas np. *Elektrochemii* Włodzimierza i Zofii Libusiów, *Chirurgii dróg żółciowych* pod red. Józefa Kubiaka czy *Pogody dla bogaczy* Irwina Shawa. A mamy je w zbiorach! I wiele innych, wartościowych pozycji z różnych dziedzin wiedzy. Również niemało tytułów czasopism aktualnie obecnych na rynku lub tych, które już się nie ukazują.

Co jest na blogu? Na górnej belce znajdują się podstawowe dane, czyli:

- *O nas* – tu się krótko przedstawiamy.
- *Oferta* biblioteki, w której pracujemy (www.pbw.katowice.pl), czyli link do strony internetowej placówki, na której zamieszczony jest pełny wykaz proponowanych przez pracowników zajęć i innych przedsięwzięć edukacyjnych.
- *Kartoteka* zagadnieniowa, którą budujemy w Wydziale; podstawowe dane o tym bogatym źródle informacji.
- *PBW* – odesłanie do strony internetowej PBW.

- *Kontakt* – tej zakładki omawiać nie trzeba, bo jest praktycznie na każdej stronie internetowej.

I wreszcie – zasadnicza treść blogu. Artykuły o bardzo różnej treści, bo rozmaite są zainteresowania naszych Czytelników. Niektóre znamy. Przecież rokrocznie udzielamy ponad tysiąca porad! Czasem znacznie więcej. Materiału dostarczają nam także wypowiedzi uczniów, dla których organizujemy zajęcia, a nade wszystko – książki i czasopisma dostępne w bibliotece. Pilnie śledzimy bieżące życie literackie i kulturalne, daty ogólnopolskich akcji (np. Narodowego Czytania), wykazy planowanych rocznic i priorytety edukacyjne. Dokumentujemy jubileusze i rocznice urodzin lub śmierci znanych twórców (np. w tym roku mijającą 750. rocznicę urodzin Dantego czy 100. rocznicę urodzin Edith Piaf) oraz innych wybitnych postaci (np. Fridtjofa Nansena, Antoniego Patka). Pokazałyśmy już sławnych poliglotów, leworęcznych, popularyzowałyśmy Dzień Życzliwości. Chcemy, by każdy znalazł tu coś dla siebie. A czytają nas uczniowie, nauczyciele, studenci, osoby wykonujące różne zawody i ci, którzy nie są aktywni zawodowo. Każdy tekst opatrujemy etykietami, aby łatwiej go było znaleźć. Ich zestawienie można zobaczyć na dole strony.

Swoiste streszczenie zawartości, ale podzielone na najważniejsze działy, widzimy na prawym marginesie. A konkretnie, zakładkę *Na skróty*, a w niej:

- *Interesujące artykuły i czasopisma*. To plony naszej codziennej pracy. Opracowując artykuły, często zauważamy takie, które warto byłoby upowszechnić. Bo mogą zainteresować większą grupę osób. Bo są zabawne. Bo zawierają szczególnie trafne uwagi. Powodów jest wiele. Efektem pracy z wydawnictwami ciągłymi były np. wpisy: *Mistrz ciętej riposty* (anegdoty o Albercie Einsteinie) lub *Zielona herbata*.
- *Jak popularyzujemy czytelnictwo?* Tutaj piszemy głównie o przeprowadzonych lekcjach, konkursach (plastycznych, czytelniczych), warsztatach.
- *Zbiory, które trzeba poznać*. Jak wskazuje nazwa! W tym cyklu ukazały się na przykład wpisy: *Urodzić się... w przeciwną stronę* (wspomnienie wspaniałej twórczości Anny Kamieńskiej) i *Albert du Aime* (czyli sylwetka Williama Wharтона).
- *Książki (nie)zapomniane* – najchętniej czytany dział (w ogólnej statystyce). Prezentujemy w nim pozycje pisarzy, o których nie wszyscy pamiętają, np. *Dom na granicy światów* Williama Hope Hodgsona, *Morze i truciznę* Shūsaku Endō, *Na srebrnym globie* Jerzego Żuławskiego czy *Abelarda i Heloizę* Helen Waddell.
- *Kącik Maturzysty*. Zestaw pomocy do samodzielnego powtarzania przed maturą z języka polskiego wraz z ćwiczeniami (i odpowiedziami). Obejmuje materiał z językoznawstwa, teorii literatury oraz wybrane kwestie intertekstualności – także omawiane w gimnazjum. Wszystko, co przyszły maturzysta wiedzieć powinien (głównie, ale nie tylko na egzaminie ustnym). W każdy czwartek ukazuje się kolejny odcinek.

- *Nasz Mały Leksykon Filmowy*. Tutaj przedstawiamy konkretne filmy (np. w artykule *Wszystko zaczęło się od pożaru* przypomnieliśmy *Przeminęło z wiatrem*), grupy filmów (np. *Superbohaterowie*, wielki hit blogu – najwyżej w rankingu przeczytanych materiałów z tej zakładki; samochody w filmie, czyli *Konie (mechaniczne) w rolach głównych* lub filmowe środki lokomocji – *Balonem, latającym dywanem, na strusiu... czyli jak i czym można podróżować*), reżyserów (np. Ingmar Bergman), aktorów (np. Greta Garbo).

Prawy margines zawiera jeszcze **banery**. Są to:

- *Literatura, Film, Muzyka, Sztuka*. Cztery obszerne bibliografie opracowane wyłącznie w oparciu o książki dostępne w PBW. Pomocne nauczycielom, uczniom (także maturzystom – liczne motywy!), studentom kierunków humanistycznych (szczególnie filologicznych i kulturoznawstwa). Link do strony www naszej biblioteki, na której są umieszczone.
- *Przedszkolaki, „Zakamarki” i my*. Prezentacja efektów współpracy z wydawnictwem, które zechciało dostarczyć nam piękne książki do czytania dzieciom z Miejskiego Przedszkola nr 16 w Katowicach, z którym systematycznie współpracujemy.
- *Książki przeczytane w Klubie Interesującej Książki*. Klub tworzą uczniowie różnych szkół, którzy mniej więcej raz w miesiącu przyjeżdżają wraz z opiekunem na spotkania organizowane w naszym Wydziale. Niestandardowo, w przyjaznej atmosferze omawiamy wówczas książkę (zazwyczaj spoza kanonu lektur). Prowadząca zajęcia, p. Kasia Herich, przygotowuje testy wiedzy, quizy, krzyżówki, rozsypanki wyrazowe, ilustracje i inne pomoce, zależnie od treści zadanej do przeczytania pozycji. Tytuły wszystkich dotychczas omówionych książek można znaleźć w tym banerze.

I jeszcze... **lista przebojów**, to znaczy tytuły pięciu najchętniej czytanych tekstów! Widzimy ją również na prawym marginesie. Aktualnie trzy pierwsze miejsca zajmują wpisy o... upiorach klasycznych i e-upiorach, Superbohaterach (w filmie), artykuł o wdzięcznym tytule *Młodość przychodzi i odchodzi, a jednak pozostaje przez całe życie* (aby się dowiedzieć, kto tę słuszną uwagę sformułował, prosimy zajrzeć na blog!), wspomnienie na temat *Przeminęło z wiatrem* oraz *Odwieczna tajemnica Zła* – czyli trzy (nie)zapomniane książki Pàra Lagerkvista (jakie konkretnie – proszę porównać uwagę wyżej).

Nie minął jeszcze rok od stworzenia blogu, a mamy już stałych Czytelników. Dziękujemy im. Zapewniamy, że będziemy się starać o zaspokojenie różnych gustów i zainteresowań. Również serdecznie zapraszamy nowe osoby, które – mamy nadzieję – polubią naszą stronę. Czekamy na nie. Czekamy na Was! Spotkajmy się w Sieci.

*Mgr Barbara Michalek – nauczyciel bibliotekarz,
kierownik Wydziału Informacji Bibliograficznej PBW w Katowicach.*

SIECIOW@NIE

Anna Marcol*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach***PADLET – SPOSÓB NA WIRTUALNĄ TABLICĘ**

Padlet to bezpłatna* aplikacja internetowa do tworzenia wirtualnych tablic, przydatnych w pracy z uczniem. Można na nich zamieszczać linki do zasobów posiadających adres URL oraz dołączać własne pliki. Usługa posiada polską nakładkę językową, dzięki czemu najważniejsze informacje oraz podpowiedzi i uwagi, pojawiające się na etapie tworzenia projektu (padletu), są dostępne w języku polskim.

Opracowanie pierwszej tablicy (takiej, którą zamierzamy później zapisać) najlepiej rozpocząć od rejestracji w serwisie Padlet**. Usługa jest dostępna pod adresem: <https://pl.padlet.com/>.

Po kliknięciu w zieloną zakładkę **LOGOWANIE LUB REJESTRACJA** pojawi się formularz, do którego należy wpisać adres mailowy i hasło – będą niezbędne podczas logowania w serwisie. Po wprowadzeniu danych, klikamy w różowy przycisk **Zare-**

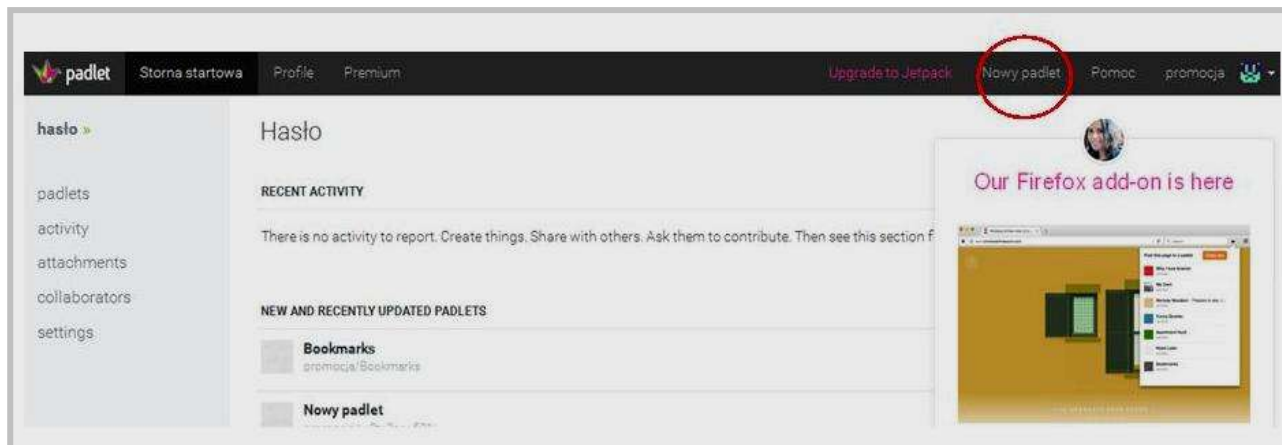
*Za darmo możemy korzystać z podstawowych funkcji usługi.

**Tworzenie tablicy nie wymaga rejestracji i logowania w Padlecie, jeżeli chcemy ją opracować np. „na próbę”. Posiadanie konta jest niezbędne do jej zapisania.

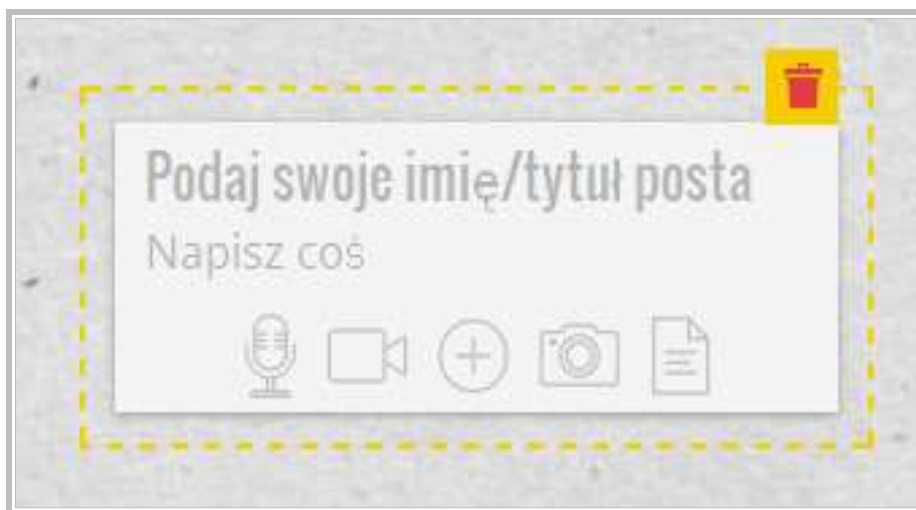

jestruj się. Posiadacze kont Google lub Facebook nie muszą tworzyć konta w Padlecie – mogą się zalogować za ich pośrednictwem.

Jeśli rejestracja przebiegnie pomyślnie, trafimy do swojego konta. Tworzenie pierwszej tablicy rozpoczynamy po wybrze opcji **Nowy padlet**, dostępnej na czarnej górnej listwie. Utworzona tablica – a także inne tablice, które będziemy opracowywać – będzie widoczna pod informacją **NEW AND RECENTLY UPDATED PADLETS**.

Otwartą tablicę wypełniamy zgodnie z własnym pomysłem. Po dwukrotnym kliknięciu w lewy klawisz myszki, pojawi się okno edycyjne, które umożliwia osadzenie dowolnego zasobu pochodzącego z sieci, dzięki podaniu jego adresu URL (strony internetowej, artykułu, filmu itp.), materiałów pochodzących z własnego dysku (np. pliku w formacie PDF) lub swojego zdjęcia, wykonanego za pomocą kamery internetowej. Zasób dołączany do tablicy możemy opisać, podając np. jego tytuł i informacje o zawartości. Zbędne materiały w każdej chwili można usunąć, klikając w ikonkę z koszem.

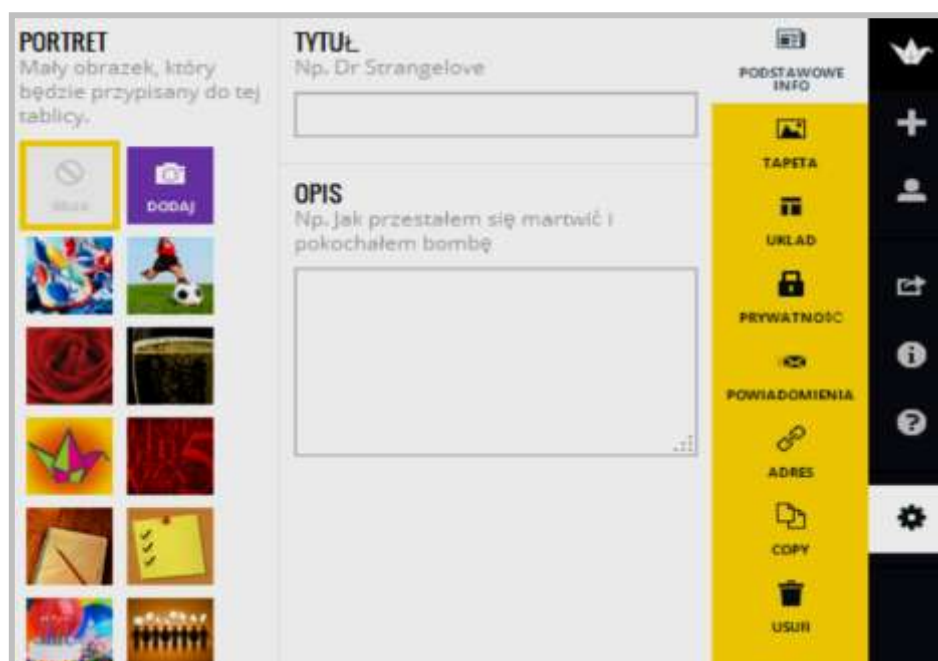

Czynność dodawania nowych materiałów wielokrotnie powtarzamy, osadzając na tablicy linki do zasobów sieciowych, ich opisy oraz własne dokumenty. Można uzyskać taki efekt, jak na dołączonej ilustracji, przedstawiającej zbiór linków i samoucz-

ków (w formacie PDF) dotyczących wybranych usług internetowych, przydatnych w pracy edukacyjnej i promocyjnej biblioteki.

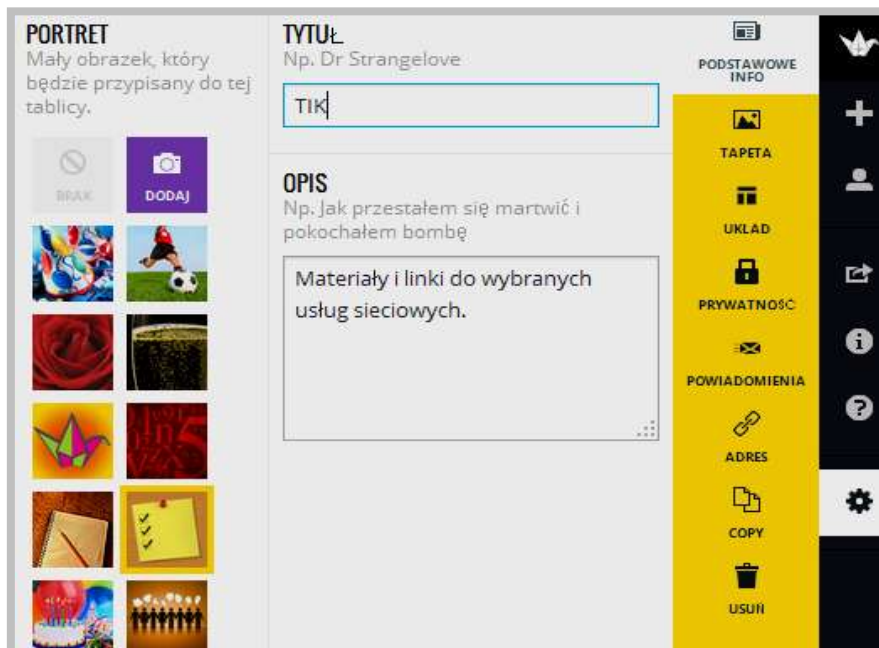

Po prawej stronie tablicy widzimy czarny pasek z odnośnikami. Są to kolejno (licząc od góry) ikonki umożliwiające: przeniesienie się na stronę startową, tworzenie nowej tablicy, przejście do konta użytkownika, udostępnianie oraz dzielenie się utworzoną tablicą, uzyskanie szczegółowych informacji o utworzonym projekcie, dostęp do pomocy oraz zmianę ustawień.

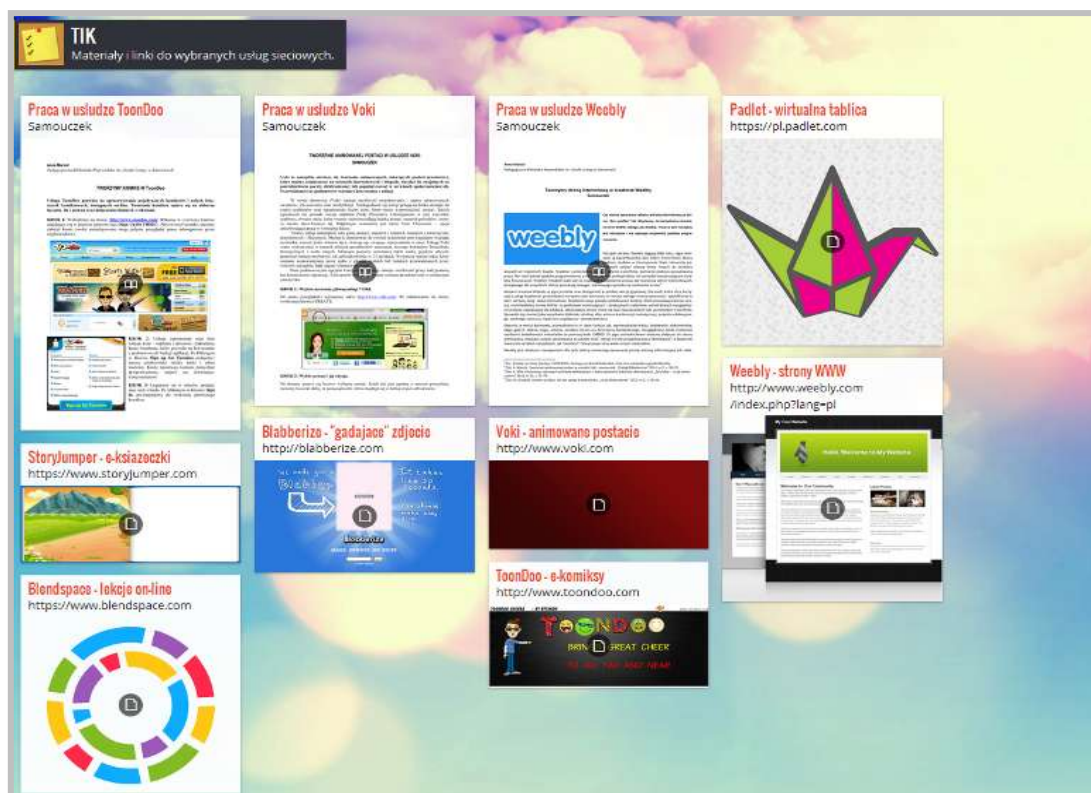

Po wyborze ostatniej ikonki zmieniamy ustawienia tablicy. Możemy wybrać tzw. portret – obrazek, który pojawi się przy jej opisie (jeden z zaproponowanych lub ilustrację pobraną z własnego dysku). W tym miejscu możemy także wprowadzić wspomniany opis oraz tytuł.

Kolejne odnośniki umożliwiają zmianę (lub dodanie własnej) tapety – tła, na którym są wyświetlane zasoby, ich układu (swobodny, strumieniowy, siatka), ustawień prywatności (zasób: prywatny, chroniony hasłem, z ukrytym łączem lub całkowicie publiczny), adresu – można go uprościć, aby był łatwiejszy do zapamiętania, skopiowanie tablicy oraz jej ewentualne usunięcie. Warto dodać, że wszystkie operacje zapisują się automatycznie.

Po zmianie układu swobodnego na „siatkę” oraz wyborze tapety o nazwie *Sky*, można uzyskać taki efekt, jak na powyższej ilustracji.

Opracowała *dr Anna Marcol* – nauczyciel bibliotekarz, PBW w Katowicach.

KOMUNIKATY

Mariola Stenka, Janusz Piper

*Szkoła Podstawowa nr 1 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Katowicach
Stowarzyszenie „Wielka Liga”*

WIELKA LIGA CZYTELNIKÓW ZAPRASZA DO WSPÓŁPRACY

O zaletach czytania można mówić wiele. Naukowcy wielokrotnie wypowiedzieli się na temat jego pozytywnego wpływu na nasz organizm: poszerza wiedzę, rozwija słownictwo, uczy empatii, rozwija pamięć, relaksuje... – to tylko nieliczne argumenty. Niestety, wraz z rozwojem technologii cyfrowej, ilość czytanych książek drastycznie zmalała. Jak bowiem książka ma konkurować z filmem czy atrakcyjną grą komputerową?

Tak postawione pytanie było jedną z przyczyn **powstania w 2004 roku projektu *Wielka Liga Czytelników***. Projekt ten ma zachęcić do czytania m.in. poprzez tworzenie mody czytelniczej i nadanie prestiżu konkursom czytelniczym. Zamiarem pomysłodawcy było przyciągnięcie uczniów do biblioteki poprzez utworzenie specjalnej formuły konkursowej – połączenie aspektu kulturalnego i sportowego. Konkurs uczy współpracy, a także rywalizacji w dobrym tego słowa znaczeniu. Przez lata ulegał ewaluacji i jego formuła ulepszała się. Od 2011 roku nabrał charakteru rodzinnego poprzez zaakcentowanie ważnej roli rodzica we wspieraniu dziecka i kształtowaniu jego umiejętności. Wspólne czytanie jest wspaniałym prezentem na całe życie. Zasięg przedsięwzięcia również ewoluował – z konkursu wewnątrzszkolnego, poprzez międzyszkolny, miejski, wojewódzki, aż po edycję ogólnopolską.

To wszystko mogło się udać dzięki ofiarowaniu przez wielu ludzi swojej bezinteresownej pomocy przy organizacji konkursu. Kiedy okazało się, że skala projektu przewyższa możliwości szkoły, kilkanaście osób powołało Stowarzyszenie. Przyczy-

niło się to do tego, że Wielka Liga Czytelników rozwijała się i docierała do coraz większej liczby odbiorców. W poprzedniej edycji brało w niej udział ponad 2000 młodych czytelników (wraz z rodzinami) z 15 województw.

Od 12 października 2015 roku trwa nowa edycja. Do realizacji konkursu do tej pory przystąpiło 298 placówek – szkół podstawowych i bibliotek publicznych. Zgłoszenia będą przyjmowane do 7 stycznia 2016 roku.

Zachęcamy do udziału w Wielkiej Lidze Czytelników. Jest to darmowy sposób na promocję czytelnictwa i gotowy pomysł do wykorzystania przez bibliotekarzy i nauczycieli – zwłaszcza edukacji wczesnoszkolnej i polonistów.

Wielka Liga Czytelników przebiega w trzech etapach:

- pierwszy – szkolno-biblioteczny (zdobywanie sprawności i test kwalifikacyjny),
- drugi – półfinał wojewódzki (test drużynowy),
- finał ogólnopolski (drużynowe potyczki literackie).

Etap pierwszy konkursu rozpoczął się 12 października 2015 roku i trwa do 4 marca 2016 roku. Jego celem jest wyłonienie trójki półfinalistów. Uczestnicy pierwszego etapu zdobywają sprawności poprzez czytanie proponowanych przez organizatorów książek i rozwiązywanie przygotowanych do nich testów. Testy zawierają pytania dotyczące treści całej książki lub jej fragmentu, a także pytania interdyscyplinarne, związane tematycznie z daną książką. Przy ich rozwiązywaniu dozwolona, a nawet wskazana jest wspólna praca dzieci wraz z rodzicami. Za każdy dobrze rozwiązany formularz uczeń uzyskuje sprawność. Uczestnicy konkursu, którzy zdobędą 10 zaliczeń, mogą wziąć udział w teście eliminacyjnym do półfinałów, który odbywa się w miejscu przeprowadzenia pierwszego etapu bez udziału rodziców i bez tekstu konkursowej lektury. Troje zawodników z najlepszymi wynikami – na obydwu poziomach (kl. 1-3 i 4-6) – z każdej zgłoszonej placówki, przechodzi do półfinału, który odbędzie się równoległe w różnych województwach. Najlepszych 7 drużyn wystąpi w turnieju finałowym w sobotę 4 czerwca 2016 roku w Katowicach. Finałowi towarzyszyć będą liczne atrakcje dla rodzin (konkursy, korowód bajkowych postaci, zagadki detektywistyczne, występy artystyczne itp.). Całość imprezy odbędzie się pod nazwą **V Wielka Zabawa Rodzinna**.

Potraktujmy zatem czytanie jako wartościową zabawę czy rozrywkę i weźmy udział w konkursie!

Zachęcamy również do odwiedzenia naszej strony internetowej **www.wielka-liga.pl**, na której są wszystkie niezbędne informacje.

*Mgr Mariola Stenka – nauczyciel
edukacji wczesnoszkolnej, SP nr 1 w Katowicach.*

*Mgr Janusz Piper – nauczyciel bibliotekarz,
SP nr 1 w Katowicach.*

Magdalena Brewczyńska

*Biblioteka Pedagogiczna Kujawsko-Pomorskiego
Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku*

Mateusz Paradowski

*Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna
im. Karola Wojtyły w Elblągu*

Anna Marcol

*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
im. Józefa Lompy w Katowicach*

**„PRZYSTANEK CZYTANIE”
OGÓLNOPOLSKA SIEĆ ONLINE**

Rok 2015 został ogłoszony Rokiem Promocji Czytelnictwa. Z myślą o bibliotekarzach szkolnych, którzy poszukują nowych form jego popularyzacji, uruchomiono *Przystanek Czytanie* – ogólnopolską sieć współpracy i samokształcenia.

Sieć powstała przy Elektronicznej Bibliotece Pedagogicznej SBP, a jej koordynatorami są redaktorzy serwisu – Magdalena Brewczyńska, Mateusz Paradowski i Anna Marcol. Inicjatywę wspiera portal Szkoła z Klasą 2.0 oraz Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich.

Głównym celem sieci jest inspirowanie i promowanie czytelnictwa dzieci i młodzieży, popularyzacja wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych w pracy z czytelnikami oraz integracja środowiska nauczycieli bibliotekarzy. Uczestnicy przedsięwzięcia poszerzają swoją wiedzę, poznają nowe trendy w stosowaniu narzędzi TIK, a także uczestniczą w forum wymiany doświadczeń.

Działalność sieci koncentruje się wokół bezpłatnego kursu e-learningowego, opublikowanego na platformie KPCEN we Włocławku (etest.cen.info.pl). Kurs jest dostępny od 11 września 2015 roku. Składa się z siedmiu części – działu wprowadzającego oraz sześciu modułów tematycznych, w których uwzględniono następujące zagadnienia:

- dzielenie się doświadczeniami, narzędziami, dobrymi praktykami,
- tworzenie nowych rozwiązań – materiały szkoleniowe,
- bank dobrych pomysłów,

- spotkania z ekspertami,
- publikację efektów pracy,
- zaplanowanie promocji i sposobów udostępniania wypracowanych materiałów.

Dotychczas, w ramach kursu, uczestnicy poznali takie narzędzia, jak: generator memów (Memy.pl), Padlet, Voki, ToonDoo, Audacity, Plickers i Aurasma. Poza przeglądaniem przygotowanych materiałów są zobligowani do aktywnego udziału w forum oraz opracowania co najmniej dwóch materiałów dydaktycznych, zgodnie ze swoimi zainteresowaniami i aktualnymi potrzebami bibliotek szkolnych. Osoby, które do 1 maja 2016 roku spełnią stawiane wymagania, otrzymają potwierdzenia ukończenia kursu.

Sprawozdanie z działalności sieci *Przystanek Czytanie* oraz wybrane materiały i samouczki zostaną opublikowane na łamach kolejnego rocznika „Biuletynu Nauczycieli Bibliotekarzy”. Jego tematyka będzie się koncentrować wokół wykorzystania narzędzi TIK do działań związanych z promocją czytelnictwa. Wszystkich zainteresowanych zapraszamy do współpracy.

Mgr Magdalena Brewczyńska – nauczyciel bibliotekarz,
kierownik Wydziału Wypożyczalni BP KPCEN we Włocławku.

Mgr Mateusz Paradowski – nauczyciel bibliotekarz,
Wydział Wspomagania Edukacji i Multymediów WMBP w Elblągu.

Dr Anna Marcol – nauczyciel bibliotekarz,
PBW w Katowicach.

Z RELACJI UCZESTNIKA

Barbara Czechowicz*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach***„SEZAMIE OTWÓRZ SIĘ”****DZIECKO W ŚWIECIE SZTUKI**

Wpływ edukacji teatralnej na rozwój osobowości dziecka to główny temat drugiej już konferencji z cyklu „*Sezamie otwórz się*” – *Dziecko w świecie sztuki* zorganizowanej w Teatrze Korez w Katowicach w dniu 10 listopada 2015 roku przez Regionalny Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny *Metis* w Katowicach oraz Szkołę Podstawową nr 10 im. Gustawa Morcinka w Tychach.

Konferencja, której podtytuł brzmiał *Dziecko w świecie teatru*, skupiała się na podkreślaniu znaczenia tworzenia teatru przez dzieci dla rozbudzania ich zainteresowań poznawczych i twórczych, przygotowania ich do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz kształtowania postaw prospołecznych poprzez działania zespołowe, uczenie się samoakceptacji i przynależności do określonej grupy.

Po otwarciu konferencji przez Barbarę Spierzak, głos zabrała Teresa Kurpas, opiekun i choreograf Regionalnego Zespołu Pieśni i Tańca *Żwakowskie Bajtle*, działającego przy Szkole Podstawowej nr 10 im. Gustawa Morcinka w Tychach. Prelegentka przedstawiła historię zespołu, skład, dobór repertuaru, znaczące osiągnięcia. Zespół kultywuje tradycje Górnego Śląska w tańcu i śpiewie, przedstawieniach teatralnych, opowieściach „po ślonsku”, a także warsztatach organizowanych dla dzieci, rodziców i nauczycieli. Podkreśliła znaczenie tańca i muzyki w rozwoju estetycznym dziecka. Następnie zespół zaprezentował swój program artystyczny, który nagrodzono wielkimi brawami.

W dalszej części Ewa Tomaszewska z Zakładu Edukacji Kulturalnej na Wydziale Etnologii i Nauki o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego, zaprezentowała wykład *Odnaleźć siebie – o działaniach teatralnych dla dzieci*. Podkreśliła wielowarstwowość spektaklu teatralnego. Teatr składa się nie tylko ze słów, ale także z muzyki, ruchu, obrazów – czyli scenografii. Teatr to praca zespołowa aktorów, reżyserów, scenografów, obsługi technicznej. Teatr to także, a może przede wszystkim, widownia, jej reakcje, współpraca z aktorami. Bez widowni nie byłoby teatru. Prelegentka opisała przebieg kilku eksperymentów realizowanych przez studentów Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji UŚ, opartych o pomysły Jana Dormana – twórcy Teatru Dzieci Zagłębia – który stworzył jedną z najbardziej awangardowych scen polskich

dla dzieci i młodzieży, gdzie wykorzystywane były elementy dziecięcych zabaw, skojarzeń, wyobraźni, posługiwanie się lalkami, maskami, symbolami plastycznymi. Bo teatr to to, co odbywa się między sceną a widownią, to gra z wyobraźnią widza. Po to, aby widz ukształtował sobie swój system wartości, aby umiał odnieść swoje przeżycia do tego, co dzieje się na scenie, aby umiał analizować, wyciągać wnioski i w efekcie potrafił ustosunkować się do świata i jego problemów. Poznając świat jedynie poprzez Internet, dziecko nie zdoła wypracować własnych postaw, a będzie jedynie kopiować cudze myśli, poglądy, styl życia. Eksperymenty realizowane przez studentów obejmowały fazy: przygotowanie do spektaklu, spektakl, warsztaty.

Kolejny wykład *Wpływ pantomimy na psychomotorykę dziecka*, zaprezentowany przez Zbigniewa Skorka, założyciela Amatorskiego Teatru Ruchu i Pantomimy MIGRESKA, działającego przy Domu Kultury „Tęcza” w Tychach, przybliżył uczestnikom konferencji znaczenie mowy ciała w życiu człowieka, zarówno prywatnym, jak i zawodowym. Celem od lat prowadzonych przez prelegenta zajęć z pantomimy jest rozwijanie wyobraźni młodych ludzi oraz zdolności ekspresyjnych ciała z wykorzystaniem wiedzy z obserwacji świata. W zajęciach zespołu MIGRESKA, w ciągu 40-letniej działalności brały udział setki młodzieży, w tym niepełnosprawnej, dla której teatr pantomimy był formą rewalidacji usprawniającej zaburzone funkcje życiowe. Tak więc „zachęcajmy dzieci do mówienia ruchem”, bo ruch to nie tylko zdrowie fizyczne – bardzo ważne przecież – ale także rozbudzanie wyobraźni dziecka.

Na koniec zgromadzeni wysłuchali wykładu *Zabawa w teatr czy teatroterapia – dwa oblicza Melpomeny* Katarzyny Kamińskiej z Kolegium Pedagogicznego Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Prelegentka przedstawiła definicję teatroterapii, która jest formą arteterapii, a także jej główne założenie – wychowanie poprzez teatr – oraz cele: osiągnięcie wewnętrznego wzrostu i wzbogacenie osobowości. Teatroterapia jest formą komunikacji wspierającej proces kształtowania osobowości, przełamującej bariery i pełniącą funkcję terapeutyczną zarówno dla dzieci, jak i rodziców, opiekunów. Przełamuje stereotypy społeczne dotyczące osoby upośledzonej, buduje jej pozytywny obraz. Teatroterapia jest realizowana poprzez indywidualne lub grupowe odgrywanie ról, wspólne oglądanie spektakli, dyskusję na temat spektaklu. Przedstawienia są spontaniczne, co pozwala na odreagowanie uczuć, pokazanie, kim chciałoby się być. Rodzaje teatroterapii to: psychodrama, drama oraz pantomima. Psychodrama pozwala na uwidocznienie i odreagowanie konfliktów interpersonalnych. Uczestnicy muszą mówić o sobie i swoich odczuciach. Drama jest metodą pomocniczą przy nauczaniu przedmiotów szkolnych, metodą kształcenia osobowości, uczeniem aktywnej twórczości. Pantomima jest spektaklem niemym, eksploatującym komunikację niewerbalną. Opiera się na terapii ruchem, gestem, mimiką.

Zabawa w teatr, czyli zajęcia teatralne dla dzieci, to wyzwalanie szczególnej formy aktywności i ekspresji twórczej. Najbardziej twórcze są dzieci młodsze, tzn.

przedszkolne i trzeba rozwijać tę aktywność poprzez proponowanie odpowiednich zabaw, gier, konkursów, aby to wszystko korzystnie wpływało na wszechstronny rozwój dzieci. Należy przy tym pamiętać, że przygotowanie i realizacja spektaklu teatralnego nie może być tresurą, lecz nieustanną twórczą zabawą dla dziecka, wspaniałym pomysłem na spędzenie wolnego czasu lub zajęć w szkole, przedszkolu, we współpracy z grupą koleżanek i kolegów.

Na zakończenie organizatorzy podziękowali wszystkim uczestnikom konferencji oraz zapowiedzieli następne spotkanie w ramach cyklu „*Sezamie otwórz się*” – *Dziecko w świecie sztuki* z tematem wiodącym *Dziecko w świecie muzyki*.

*Mgr Barbara Czechowicz – nauczyciel bibliotekarz,
Czytelnia PBW w Katowicach.*

Bogna Koziół*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach***„NAUCZANIE ŚWIĘTEGO JANA PAWŁA II W EDUKACJI I BIBLIOTECE”****KOMUNIKAT Z SEMINARIUM**

W ramach tegorocznych obchodów Roku Jana Pawła II zorganizowano sympozjum *Nauczanie Świętego Jana Pawła II w edukacji i bibliotece*. Celem spotkania było: promowanie działań bibliotek i szkół, prezentacja przedsięwzięć nauczycieli i bibliotekarzy, wymiana doświadczeń zawodowych, integracja środowiska nauczycieli oraz rozwijanie współpracy międzybibliotecznej.

Spotkanie odbyło się 19 listopada 2015 roku w auli Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Jego organizatorami byli między innymi: Okręgowa Sekcja Bibliotekarska Związku Nauczycielstwa Polskiego, Biblioteka Teologiczna Uniwersytetu Śląskiego oraz Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego. Spotkanie uświetnili swoją obecnością przedstawiciele władz uniwersyteckich – ks. dr hab. Antoni Bartoszek (dziekan Wydziału Teologicznego) oraz dr hab. Anna Tokarska (dyrektor IBiIN UŚ).

Sympozjum składało się z części teoretycznej (wystąpień prelegentów) i praktycznej (prezentacji nauczycieli i bibliotekarzy).

W części teoretycznej wystąpiły zarówno osoby duchowne, jak i świeckie. Pierwszy referat, *Papieże do bibliotekarzy – oficjalne i kurtuazyjne wypowiedzi*, wygłosił ks. dr hab. Henryk Olszar, reprezentujący Duszpasterstwo Bibliotekarzy Archidiecezji Katowickiej. Następnie wystąpiły: dr Bogumiła Warzachowska, kierownik Biblioteki Teologicznej UŚ (*Związki Karola Wojtyły – Jana Pawła II ze Śląskiem*), mgr Hanna Bias z Biblioteki Głównej Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach (*Postać Jana Pawła II inspiracją twórców sztuki*) oraz mgr Sylwia Żłobińska, doktorantka IBiIN UŚ (*Dni Młodości jako inspiracja publikacji, działań*).

Interesujące było zwłaszcza wystąpienie H. Bias, któremu towarzyszył podkład muzyczny. W trakcie wystąpienia prelegentka omówiła i przedstawiła fragmenty filmów z wypowiedziami na temat powstania znanych kompozycji związanych z osobą Jana Pawła II. Są to utwory wybitnych śląskich twórców: Henryka Mikołaja Góreckiego, Wojciecha Kilara i Józefa Świdra.

Ostatnim punktem konferencji były wystąpienia nauczycieli i bibliotekarzy. Swoją działalność przybliżyli, między innymi, nauczyciele szkół z województwa śląskiego, które noszą imię Jana Pawła II.

*Mgr Bogna Koziół – nauczyciel bibliotekarz,
kierownik Czytelni PBW w Katowicach.*

Barbara Czechowicz

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

SZKOŁY PROMUJĄCE ZALECENIA EUROPEJSKIEGO KODEKSU WALKI Z RAKIEM

Wraz z rozpoczęciem nowego roku szkolnego 2015/2016 Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. J. Lompy w Katowicach znalazła się w gronie placówek szkolnych zaproszonych przez wicekuratora Dariusza Wilczaka do udziału w realizacji śląskiego projektu promocji zaleceń Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem.

Działania w ramach projektu na terenie Śląska wpisane są do ogólnopolskiego programu „**Szkoła Promująca Zalecenia Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem**”, którego celem jest wspieranie rozwoju świadomości zdrowotnej dzieci i młodzieży.

20 października 2015 roku odbyło się jednodniowe szkolenie nauczycieli-liderów promocji zaleceń EKWzR – w siedzibie Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach. Szkolenie było prowadzone przez pracowników Instytutu Onkologii w Gliwicach.

Na wstępie Damian Sojka zaprezentował wykład ***Życie bez raka czyli o kształtowaniu wiedzy i nawyków mieszkańców Śląska*** i w tym kontekście omówił rolę nauczycieli w edukacji i szerzeniu profilaktyki przeciwnowotworowej. Główne cele tych działań, to: zwalczanie błędnych nawyków, mitów, wczesne diagnozowanie i leczenie. Edukację w tym kierunku należy zacząć już od 3 roku życia dziecka. Prelegent przybliżył cele opracowywanego co roku *Śląskiego Rejestru Nowotworów*, dostępnego w Internecie na stronie Instytutu Onkologii w Gliwicach. Gromadzi on i analizuje dane o chorobach nowotworowych na Śląsku, które – w połączeniu z danymi o zgonach wskutek chorób nowotworowych – służą do oceny ryzyka zachorowalności, umieralności i przeżyć chorych na raka. Przedstawił także wskaźniki do oceny jakości podejmowanych działań profilaktycznych i edukacyjnych:

- liczbę zachorowań i zgonów na danym obszarze,
- liczbę zachorowań i zgonów na 100 tys. mieszkańców danego obszaru,
- przeżycie 5-letnie.

Kolejno, współautor *Śląskiego Rejestru Nowotworów*, Tomasz Banasik przedstawił statystykę najczęściej występujących nowotworów złośliwych na Śląsku. Obecnie operujemy danymi z 2012 roku, ponieważ proces ich zbierania i analizowania jest rozciągnięty w czasie. Informacje te pokazują, że po chorobach układu krąże-

nia (na Śląsku jest to 52% wszystkich zgonów mężczyzn i 46% wszystkich zgonów kobiet), w statystyce przyczyn zgonów dominują następujące nowotwory:

- rak płuca – 22% wszystkich zgonów,
- rak narządów przewodu pokarmowego – 19%,
- rak piersi – 6%,
- rak prostaty – 4%.

Rozpatrując zachorowalność uwidacznia się dominacja raka płuc u mężczyzn, u kobiet raka piersi, przy czym zachorowalność zmienia się z wiekiem. I tak, np. u dziewcząt do 15 roku życia dominują białaczki, a po 15 roku życia – rak piersi i nowotwory tarczycy. Szanse na wyleczenie w przypadku raka piersi przedstawiają się następująco:

- zmiana o średnicy do 10 mm – całkowite wyleczenie,
- zmiana o średnicy 10-14 mm – wyleczenie z szansą przeżycia 5 lat – 90%,
- zmiana o średnicy powyżej 14 mm – wyleczenie z szansą przeżycia 5 lat – 60%.

W latach 1980-1990, w ramach krajowego programu wczesnego wykrywania raka piersi, wydano 3 mln zł na zaproszenia na bezpłatną mammografię dla kobiet w wieku 50-69 lat. Zgłosiła się tylko co 4 zaproszona pani.

Prelegent przedstawił też 3 płaszczyzny walki z rakiem:

- komórka – naukowcy, czyli rozpoznanie mechanizmów komórkowych, mających znaczenie w walce z rakiem. W roku 2015 naukowcy: Thomas Lindahl, Paul Modrich i Aziz Sanchar otrzymali Nagrodę Nobla w dziedzinie chemii za odkrycie mechanizmów molekularnych samonaprawy DNA. Z pewnością to odkrycie przyczyni się do zaprogramowania nowych terapii antynowotworowych,
- pacjent – lekarz,
- populacja – epidemiolodzy.

Na trzeciej płaszczyźnie znajduje się miejsce dla działań pedagogów. Przykładem pozytywnych wyników działań edukacyjnych jest spadek zachorowań na raka płuca w Polsce w latach 1990-2010, z 8636 do 6725 (tj. o 22%). Z pewnością wpływ na to miała lansowana w tym czasie w polskich mediach moda na niepalenie.

Jolanta Pamuła-Piłat przedstawiła referat **Podstawy nowotworzenia**. Przybliżyła w nim czynniki nowotworzeni komórek i genetykę procesu, a także te cechy nowotworów, które decydują o ich oporności na leczenie: dużą replikację i ucieczkę spod nadzoru układu odpornościowego. Omówiła czynniki biologiczne i środowiskowe powstawania nowotworów oraz znaczenie predyspozycji do zachorowania. Nowotwór jest chorobą ogólnoustrojową, której wystąpienie jest wynikiem kombinacji oddziaływań tych czynników.

Anna Walaszczyk omówiła założenia i główne przesłanie Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem oraz rodzaje profilaktyk:

- pierwotną – prowadzoną wtedy, gdy można zapobiec chorobie,
- wtórną – prowadzoną bezpośrednio po operacjach, terapii chemicznej lub radiologicznej,
- profilaktykę trzeciej frazy – to poprawianie jakości życia po leczeniu.

Ten temat kontynuowała Iwona Wziętek, przybliżając obszary i podmioty oddziaływania profilaktyk. Realizatorami profilaktyk pierwotnych są m.in. nauczyciele edukujący dzieci i młodzież. Obliczono, że dzięki edukacji społeczeństwa można uniknąć 30-50% zachorowań na nowotwory.

Magdalena Olbryt w referacie *Środowiskowe czynniki rakotwórcze* przedstawiła wpływ stylu życia na rozwój raka, na przykładzie czerniaka. Duży wpływ na wystąpienie choroby mają: oparzenia słoneczne, korzystanie z solariów, dziedziczność i fenotyp skóry. Omówiła także czynniki innych nowotworów, takie jak: wirusy, promieniowanie mikrofalowe z urządzeń elektronicznych oraz promieniowanie kosmiczne. Na koniec prelegentka jeszcze raz przypomniała, że „lepiej zapobiegać niż leczyć”.

Całości projektu „Szkoła Promująca Zalecenia Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem” patronuje Ministerstwo Zdrowia, Fundacja Edukacji Społecznej i Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie, a na Śląsku koordynatorem programu jest prof. Andrzej Tukiendorf z Centrum Onkologii – Instytutu im. Marii Skłodowskiej-Curie, Oddziału w Gliwicach.

*Mgr Barbara Czechowicz – nauczyciel bibliotekarz,
Czytelnia PBW w Katowicach.*

BIBLIOTEKA POLECA

Anna Marcol*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach***PROMOCJA I PUBLIC RELATIONS W OŚWIACIE**

W dzisiejszych czasach nie tylko firmy i przedsiębiorstwa muszą zabiegać o życzliwość otoczenia. Konkurencja na rynku usług powoduje, że o klienta (ucznia, wychowanka, studenta, czytelnika) zabiegają także instytucje niedochodowe. Takie pojęcia, jak marketing, promocja i public relations coraz częściej łączą się z rzeczywistością oświatową. Poniżej prezentujemy kilka pozycji książkowych, które warto polecić dyrektorom oraz nauczycielom i bibliotekarzom odpowiedzialnym za działania promocyjne.

Copywriting : jak sprzedawać słowem / Dorota Jędrzejewska, Rafał Niemczyk. - Warszawa : Edgard, 2013. - 208 s. ; 24 cm. - (Samo Sedno). - Bibliogr. s. 206-208. - ISBN 978-83-7788-300-6

Sygnatura: 173991 (Wypożyczalnia).

Copywriter – człowiek słowa, który ujmuje otaczającą rzeczywistość w slogany, zdania i teksty promocyjne. Takie umiejętności są coraz częściej przydatne także w pracy nauczycieli i bibliotekarzy, którzy promują swoje placówki za pośrednictwem komunikatów prasowych, witryn internetowych czy stron fanowskich w serwisie społecznościowym Facebook.

Po szczegółowe wskazówki warto zajrzeć do poradnika *Copywriting. Jak sprzedawać słowem*, autorstwa Doroty Jędrzejewskiej i Rafała Niemczyka. Książka składa się z 7 rozdziałów, w których omówiono zasady opracowywania tekstów na potrzeby prasy, radia, telewizji, Internetu i mediów społecznościowych. Osobne rozdziały dedykowano tworzeniu skutecznych sloganów, nazw i tekstów promocyjnych. Do książki dołączono obszerną bibliografię oraz *Podstawowe ćwiczenia dla copywri-tera*.

Jak skutecznie wypromować szkołę i placówkę oświatową / [Anna Strumińska-Doktor]. - Warszawa : Wiedza i Praktyka, 2015. - 83 s. ; 24 cm. - Bibliogr. s. 83. - ISBN 978-83-269-3775-0

Sygnatury: 174940 (Wypożyczalnia), cz. XV-6/20 (Czytelnia).

O tym, że skuteczne promowanie szkoły (placówki oświatowej) jest oparte na wykreowaniu jej rzetelnego i pozytywnego wizerunku, przekonuje Anna Strumińska-Doktor, na łamach książki *Jak skutecznie wypromować szkołę i placówkę oświatową*. W rozdziałach 1-5 przybliżyła zasady funkcjonowania szkoły na wolnym rynku, cele i istotę marketingu oświatowego, rolę nauczycieli w działaniach promocyjnych, formy promocji oraz współpracę z mediami. W rozdziałach 6-7 omawia natomiast wybrane materiały promocyjne stosowane przez placówki oświatowe, takie, jak broszura informacyjna, newsletter i gazetka szkolna oraz promocję w sieci za pośrednictwem strony WWW, profilu w serwisie społecznościowym czy filmów.

W podsumowaniu podkreślono, że warunkiem skutecznej promocji jest metodyczne podejście: wybór zespołu odpowiedzialnego za te zadania i jego koordynatora oraz rzetelne przeprowadzenie analizy dotychczasowej sytuacji. Wszystkie działania powinny być zaplanowane i oparte na konkretnych celach, wśród których nie powinno zabraknąć celów strategicznych.

Placówka rewelacyjna : zarządzanie wizerunkiem placówki edukacyjnej / Anna Jankowska. - Kraków : CEBP, 2014. - 143 s. : il. ; 25 cm. - Bibliogr. s. 140. - ISBN 978-83-64631-04-7

Sygnatury: 173840 (Wypożyczalnia), cz. XIX-10/51 (Czytelnia).

Książka Aliny Jankowskiej, zatytułowana *Placówka rewelacyjna*, ma formę poradnika. Przybliżono w niej podstawowe pojęcia z zakresu public relations oraz zaprezentowano liczne przykłady i ćwiczenia bezpośrednio odnoszące się do rzeczywistości oświatowej.

W rozdziałach 1-5 omówiono narzędzia marketingu i PR, koncepcję 7xP, pojęcie przewagi konkurencyjnej, zasady budowania marki i wizerunku oraz cechy kultury organizacyjnej. Rozdziały 6-7 poświęcono roli nauczyciela w kreowaniu pozytywnego obrazu placówki oraz wewnętrznemu i zewnętrznemu PR. Wiele uwagi zwrócono

na problematykę zarządzania wizerunkiem w sytuacji kryzysowej, którą należy przewidzieć z wyprzedzeniem, ponieważ w kryzysie nie ma czasu na obmyślanie planów i strategii (rozdział 8). Omówiono jego poszczególne fazy oraz podpowiedziano, jak wykorzystać kryzys. Na uwagę zasługują także rozdziały 9-10, w których przybliżono pojęcie marketingu szeptanego, gdyż pozytywne „plotkowanie” o placówce może się przyczynić do jej sukcesu oraz podpowiedziano, w jaki sposób przygotować przykładowe materiały promocyjne. W rozdziale 11, w formie podsumowania, zamieszczono wskazówki odnoszące się do przykładowych sytuacji związanych z komunikacją internetową, polecaniem placówki za pośrednictwem poczty pantoflowej, traktowania klienta, budowania renomy, roli personelu i nauczycieli, którzy są jej żywą wizytówką oraz współpracy z mediami.

W tekście wykorzystano fotografie z serwisu PIXABAY, dostępne na licencji CC0.

Opracowała dr Anna Marcol – nauczyciel bibliotekarz, PBW w Katowicach.

**PEDAGOGICZNA BIBLIOTEKA WOJEWÓDZKA
im. Józefa Lompy**

ul. kard. S. Wyszyńskiego 7, 40-132 Katowice
tel. 32 258-38-38, 32 258-57-84, fax 32 258-18-15
e-mail: biblioteka@pbw.katowice.pl

Godziny otwarcia:

WYPOŻYCZALNIA

poniedziałek – piątek 9.00-19.00
sobota 8.00-14.00

CZYTELNIA

poniedziałek – piątek 8.00-19.00
sobota 8.00-14.00

PRACOWNIA KOMPUTEROWA

poniedziałek, czwartek, piątek 9.00-15.00
wtorek, środa 9.00-18.30

WYDZIAŁ ZBIORÓW SPECJALNYCH – ZBIORY AUDIOWIZUALNE

poniedziałek, środa, piątek 8.00-14.30
wtorek, czwartek 10.00-17.00

WYDZIAŁ INFORMACJI BIBLIOGRAFICZNEJ

poniedziałek – piątek 8.00-15.00

Konferencja
Człowiek potrzebuje korzeni i skrzydeł. Rok Pamięci Ofiar
Tragedii Górnośląskiej 1945
(17 września 2015 roku)

Fot. K. Czapla-Durska.